איכא בינייהו שמות מובהקין והא חזרה דאורייתא וקתני אלא כי קתני מילתא דליתא בקידושין מילתא דאיתא בקידושין לא קתני והא חזרה גופה איתא בקידושין בשליחות בעל כורחה דבגירושין איתא ובקידושין ליתא: **מתני'** א)אכל גט שיש עליו עד כותי פסול ° חוץ מגיטי נשים ושחרורי עבדים מעשה שהביאו לפני ר"ג לכפר עותנאי גט אשה והיו עדיו עדי כותים והכשיר: **גמ'** מני מתני' לא ת"ק ולא ר"א ולא רבן שמעון בן גמליאל דתניא ב)מצת כותי מותרת ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח רבי אלעזר אוסר לפי שאין בקיאין בדקדוקי מצות רשב"ג אומר ג)כל מצוה שהחזיקו בה כותים הרבה מדקדקין בה יותר מישראל מני אי ת"ק אפילו שאר שטרות נמי אי רבי אלעזר אפילו גט אשה נמי לא ואי רבן שמעון בן גמליאל אי דאחזוק אפי' שאר שטרות נמי אי דלא אחזוק אפילו גט אשה נמי לא וכי תימא רבן שמעון בן גמליאל היא ודאחזוק בהא ולא אחזוק בהא אי הכי מאי איריא חד אפילו תרי נמי אלמה אמר רבי אלעזר לא הכשירו בו אלא עד אחד כותי בלבד ב)לעולם רבי אלעזר וכגון דחתים ישראל לבסוף

דאי

איכא בינייהו שמות מובהקין. כלומר ת"ק בשיטתיה דרבי אלעזר קאי ומדרבנן הוא דפסליה דילמא אתי למיסמך אחתומין ולמוסרו בפניהם ואתא ר' שמעון למימר אם שמות מובהקים דעובדי כוכבים הן שאין ישראל נקראין באותן שמות לאו היינו מזויף מתוכו דמודה ר"א דכולי עלמא ידעי דעובדי כוכבים הם ולא אתי למיסמך עלייהו בלא עדי מסירה: **חוזר.** רצה לחזור בשניהם לר"מ פסולא דאורייתא הוא דהא כיון דבטיל משלח לשליחותיה דשליח נמצא שאינו שלוחו ואין כאן גירושין כלל והיינו דאורייתא דרחמנא אמר ונתן בידה ד) וזה לא נתן לא הוא ולא שלוחו: הכי גרסינן **אלא כי קתני מילתא דליתא בקדושין.** כלומר כי פרכינן לעיל האיכא מחובר ולשמה לא תשני פסולא דאורייתא לא קתני אלא אימא מילתא דאיתא בקידושין לא קתני כגון לשמה. ומחובר איתא נמי בשטרי קידושין כדכתיב (דברים כד) ויצאה מביתו והיתה לאיש אחר איתקוש הוייה ליציאה. אבל בפני נכתב ליתיה בקידושין דתקנתא דרבנן בעלמא היא בגיטין דילמא אתי בעל מערער ופסיל ליה. ועד כותי נמי אינו כשר בקידושין דהאי דאכשרו בגיטין היינו טעמא כדלקמן (ע"ב) דעדי הגט אין חותמין זה בלא זה מה שאין כן בשאר שטרות. וערכאות נמי ליתא בקידושין היכא דאיכא עדי מסירה ישראל דבגט ושחרור הוא דגזרי דילמא אתי למיסמך עלייהו ומצרכינן ליה גיטא אחרינא אבל בקדושין כיון דמדאורייתא מקודשת משום עדי מסירה אי אמרת אינה מקודשת שרית אשת איש לעלמא: ופרכינן **חזרה גופה איתא בקידושין.** שאם מסר שטר קידושין לשלוחו ורצה לחזור חוזר דאין כאן זכות הוא לה דאסר לה אכולי עלמא ומשום האי שטרא אינו מתחייב במזונותיה: **בשליחות בעל כורחה כו'.** כלומר דומיא דגיטין לא משכחת לה בקידושין דהא שליח זה משתלח אצלה לגרשה בעל כרחה וכן לעבד לשחררו על כרחו אבל בקידושין לא היה נעשה שליח אצלה על כרחה הילכך הכי קתני בזו שוו גיטי נשים ושחרורי עבדים ששליח זה היה נעשה שליח אצלן על כרחן ואם רצה הבעל חוזר מה שאין כן בקידושין דאע"ג דחוזר לא דומיא דהני הוא: **מתני' עד כותי פסול.** דחשידי אעדות שקר: **חוץ מגיטי נשים.** כדמפרש בגמרא: **לכפר עותנאי** ה): **גמ' מצה כותי מותרת.** בפסח לאכילה ולא חיישינן שמא החמיצה: **ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח.** משום חובת לילה הראשון שהוא חייב לאכול מצה המשתמרת כדכתיב (שמות יב) בערב תאכלו מצות. ואפי' ידעינן בה דלא החמיצה לא נפיק בה אלא אם כן עבד לה שימור לשם חובת מצה ו) דכתיב (שם) ושמרתם את המצות וכותים בקיאין הן שצריכה להשתמר לשמה ועושין לה שימור: **ר"א אוסר.** אף באכילה כל ימות הפסח דחשדינן להו שמא מחמיצין: **כל מצוה שהחזיקו בה כו'.** ובהכל שוחטין ז) מפרש דאתי ר"ש לאוסופי אתנא קמא אף מצוה שהיא מדברי סופרים ואינה כתובה בתורה אם החזיקו בה סמכינן עלייהו: **אפי' שאר שטרות נמי.** דהא לא חשידי: **אי דאחזוק.** בהלכות גיטין ושטרות: **וכגון דאחזוק בהא.** בגיטין ושחרורין: **ולא אחזוק בהא.** בשאר שטרות: **אי הכי מאי איריא.** דלא אכשרינן בגיטין אלא חד כותי כדקתני מתני' עד כותי דחד כותי וחד ישראל הוא דמכשר אבל תרוייהו כותים לא: **לא הכשירו בו.** בגט אשה: **לעולם כר' אלעזר.** דאמר חשידי. וגיטין מאי טעמא הוכשר עד כותי: **כגון דחתים ישראל.** עד השני: **לבסוף.** תחת כותי:

דאי

כי קתני מילתא דליתא בקדושין כו'. כל הני ליתנהו בקידושין דמוליך ומביא בגט משום עיגונא אבל כאן אם תרצה לא תקבל הנך קדושין ועד כותי לא שייך בקדושין דבגט הוא דמכשירין כדלקמן משום דעדי הגט אין חותמין זה בלא זה (א) דאי לאו דכותי חבר הוה לא הוה מחתים ליה מקמיה אבל בקדושין חותמין זה בלא זה דלא שייך למיגזר משום כולכם דגבי גט גזרינן שמא יאמר כולכם חתומו ואם יחתמו זה בלא זה לאחר שחתמו בו שנים ויתנוהו לאשה ותסבור שהיא מגורשת ותלך ותנשא ובעל קפיד אבל בקידושין אין לחוש אם תסבור שהיא מקודשת והא לא שכיחא שתקבל קדושין מאחר כיון שסבורה להיות מקודשת וכן ערכאות כיון דאיכא עדי מסירה ישראל כשר בקדושין אע"פ שחותמין עובדי כוכבים דליכא למיחש דילמא אתי למיסמך עלייהו דלא אתי לידי תקלה במה שסבורה להיות מקודשת כדפירשנו וא"ת והאיכא זמן ששוו גיטי נשים לשחרורי עבדים כדאמרי' בפרק ד' אחין (יבמות דף לא:) והא עבדא איכא דקני בכספא ואיכא דקני בשטרא ותקון רבנן זמן ובשחרורי עבדים איירי ולא כמו שפירש שם בקונטרס שטר מכירת עבד דא"כ הוה מצי למפרך מקרקעות וכל שטרות ועוד דאותו אינו נפסל כשאין בו זמן אלא בשטר שחרור איירי שנפסל בלא זמן כמו גיטי נשים וי"ל דכיון שרגילין לעשות זמן בכל שטרות לא תניא הכא ח):

בשליחות בעל כורחה כו'. פי' בקונטרס והכי קתני בזו שוו גיטי נשים ושחרורי עבדים ששליח זה נעשה שליח אצלו בע"כ ואם רצה הבעל חוזר מה שאין כן בקדושין דאע"ג דחוזר לאו דומיא דהני הוא ואין נראה דאי מיירי בשליחות בעל כורחייהו רבנן נמי מודו דחוזר בעבד ואין זכין לו בעל כורחו ונראה כפר"ח דכיון דבעבד ואשה איכא שליחות בעל כורחייהו הוה אמינא דאין יכול לחזור דכיון דבא ליד השליח כאילו בא לידה דמי כיון שאין יכולים לעכב אבל קידושין דאין בע"כ פשיטא דחוזר ומילתא דליתא בקדושין היינו דליתא חידוש בקדושין וקשה ליתני דשוו לבע"כ והוו ארבע אפי' לרבנן: **מצת** כותי מותרת. ואם תאמר הלא גזרו על פתן כדאמרינן בפירקי דרבי אליעזר (פ' לח) ט) לפי שהיו מבטלין בנין בית המקדש בימי עזרא וקתני התם מכאן אמר רבי אליעזר כל האוכל פת כותי כאילו אוכל בשר חזיר ותניא נמי בפ"ק דחולין (דף יג.) גבי מין פתו פת כותי ואור"ת דמיירי בעיסת ישראל שעשה כותי מצה ממנה וא"ת אמאי יוצא בה ידי חובה דילמא לא שמרה לשם מצה דחשידי אלפני עור וגו' וי"ל כגון דקים לן דאין לכותי מצה אחרת שיוכל לצאת בה ידי חובתו כדמשמע בריש חולין (דף ד.) קוטע ראשו של אחד מהן ונותנו לו אכלו מותר לאכול משחיטתו: **ואדם** יוצא בה ידי חובתו. זו אף זו קתני ואשמעינן דבקיאין בשימור לשם מצה: **אי** תנא קמא אפי' שאר שטרות נמי. אור"י דמשמע דלת"ק מהניא כתיבה לחודיה אע"ג דלא אחזוק מדלא קאמר את"ק אי דאחזוק כו' כדקאמר ארשב"ג וא"כ פשיטא ליה לש"ס דמלה לא אחזוק פירוש אין ידוע אי אחזוק דאי מלה כתיבה ואחזוק מנא ליה לש"ס דכתיבה לחודיה מהניא לתנא קמא וכן משמע בפרק קמא דחולין (דף ד.) דמעיקרא מוקי פלוגתייהו בכתיבה ולא אחזוק דלת"ק מהניא ולרשב"ג לא מהניא ופריך האי כל מצוה שהחזיקו בה אם החזיקו בה מיבעי ליה משמע דלא ידיע לן אי אחזוק בה מדקאמר אם אחזוק בה מיבעי ליה וקשה דלמאי דמסיק התם דאחזוק בלא כתיבה איכא בינייהו דלתנא קמא לא מהני ורשב"ג לטפויי אתא למימר דמהני מנא ליה דלא מהני לת"ק כיון דכתיבה לחודיה מהני אע"ג דלא מהני לרשב"ג כדמשמע הכא כ"ש דמהני חזקה לחודה דעדיפא דמהני אף לרשב"ג ודוחק לומר אע"ג דממילתא דתנא קמא אין להוכיח דלא מהני חזקה לחודיה מכל מקום יש לדקדק מרשב"ג דאתא לטפויי חזקה לחודה מכלל דלתנא קמא לא מהני ונראה לר"י דלמסקנא דהתם מלה כתיבה והחזיקו בה והשתא יש להוכיח מתנא קמא גופיה דחזקה לחודה לא מהניא מדנקט מלה דכתיבה ואחזוק דאי חזקה לחודה מהניא הוה ליה למינקט שחיטה דליכא אלא חזקה לחודה ואם תאמר אם כן מנא ליה דכתיבה לחודה מהני לתנא קמא כיון דמלה כתיבה ואחזוק ויש לומר מדלא מפרש בהדיא מצת כותי מותרת הואיל והחזיקו בה משמע דלא הוי טעמא אלא משום דכתיבה שהוא טעם הידוע לכל בלא שום פירוש ואם תאמר כיון דלתנא קמא חזקה לחודה לא מהניא מנא לן דכתיבה לחודיה לא מהניא לרבן שמעון בן גמליאל דפריך אי אחזוק כו' דילמא כתיבה עדיפא דמהני אפי' לתנא קמא וכל שכן דמהני לרבן שמעון בן גמליאל ועוד במסקנא דחולין הוה ליה למימר אחזוק בדלא כתיבה נמי איכא בינייהו מדלא

קאמר

נח א ב מיי' פ"ו מהל' עבדים הל"ו סמג עשין פז טוש"ע יו"ד סי' רסז סעי' מז:

תוספות רי"ד

כל גט שיש עליו עד כותי פסול חוץ מגיטי נשים ושחרורי עבדים ומעשה שהביאו לפני ר"ג לכפר עותני גט אשה והכשירו אע"פ שהיו עדיו עדי כותים פי' כל שטר שחתום בו עד כותי פסול שהכותים הם חשודים להעיד עדות שקר חוץ מגיטי וכו' לקמן מפרש טעמא פי' א) לענין זה שוין גיטי נשים ושחרורי עבדים שהשליח נאמן לקיימו דשויוה רבנן כבי תרי מה שאין כן בשאר שטרות שצריכין שני עדים לקיים את השטר ואין השליח נאמן כשני' שאם שלח הלוה שטרו למלוה ע"י שליח אין השליח נאמן לקיימו: כל השטרות העולים בערכאות של עובדי כוכבים אע"פ שחותמיהן עובדי כוכבים כשרים חוץ מגיטי נשים ושחרורי עבדים רבי שמעון אומר כלן כשרים לא הוזכרו אלא [בזמן] שנעשו בהדיוט פי' כל השטרות שנעשו ע"י ב"ד אומות העולם אע"פ שחותמיהן החתום בתוכן נכרים כשרים דדינא דמלכותא דינא אע"פ שהנותן והמקבל ישראל חוץ מגיטי נשים דלאו בני כריתות נינהו הואיל ולא שייכי בתורת גיטין וקדושין אבל על הדינים נצטוו בני נח וכן שחרורי עבדים דלכל פסולא דאורייתא שוי שחרור עבד לגט אשה דגמרי' לה לה מאשה: א"ר אלעזר לא הכשירו בגט אלא ע"א כותי בלבד וכגון דחתם ישראל לבסוף

א) זה שייך למשנה לעיל (דף ט') וזו אחת מן הדרכים ששוו וע"ז אמר פי' וכו'.

מסורת הש"ס

א) לעיל ט., **ב)** קידושין עו. חולין ד. [תוספתא פסחים פ"ב], **ג)** [ברכות מז: חולין שם], **ד)** [דברים כד], **ה)** כת"א נוסף: מקום, **ו)** [פסחים לח:], **ז)** [חולין ד.], **ח)** [וע' היטב תוס' יבמות לא: ד"ה והא], **ט)** [דפוס ויניציאה],

גליון הש"ס

מתני' חוץ מגיטי נשים. ע' ב"ב דף קס ע"ב תד"ה שלא תחלוק:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה כי וכו' ואי לאו דכותי וכו' עבדא **דאיכא דקני**:

מוסף רש"י

כל גט. כלומר כל שטר (לעיל ט.). **מצת כותי מותרת.** לאכלה בפסח ואין בה משום חששא דחימוץ (קידושין עו.) ולא חיישינן לחמץ בפסח (חולין ד.). **ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח.** שהכתוב קבעו חובה לאכול מצה בלילה ראשונה דכתיב (שמות יב) בערב תאכלו מצות, ואם ישב ולא אכל עבר בעשה (חולין ד.) ויוצא בה, דלא הוי כקמחין וגליקות של עובדי כוכבים שלא חמצו, דקי"ל (פסחים מ.) אדם ממלא כריסו מהם ובלבד שיאכל כזית מצה אחרת באחרונה, משום דבמצת מצוה בעינן שימור לשם מצוה, אבל מצת כותי אין צריך לאכול מצה אחרת באחרונה דבקיאי במצות שימור (קידושין עו.).

דאי לאו דכותי חבר הוה לא מחתים ליה מקמיה אי הכי אפילו שאר שטרות נמי אלא אמרינן רווחא שבק למאן דקשיש מיניה הכא נמי רווחא שבק למאן דקשיש מיניה א"ר פפא זאת אומרת [א]עדי הגט אין חותמין זה בלא זה מאי טעמא אמר רב אשי [ב]גזירה משום כולכם גופא אמר רבי אלעזר לא הכשירו בו אלא עד אחד כותי בלבד מאי קמ"ל תנינא כל גט שיש עליו עד כותי פסול כו' אי ממתניתין הוה אמינא אפי' תרי נמי והאי דקתני חד משום דבשטרות אפי' חד נמי לא קמ"ל ותרי לא והא קתני מעשה והביאו לפני רבן גמליאל לכפר עותנאי גט אשה והיו עדיו עדי כותים והכשיר אמר אביי תני עדו רבא אמר לעולם תרי ורבן גמליאל מיפלג פליג וחסורי מיחסרא והכי קתני ורבן גמליאל מכשיר בשנים ומעשה נמי שהביאו לפני רבן גמליאל לכפר עותנאי גט אשה והיו עדיו עדי כותים והכשיר: **מתני'** [ג][ב]כל השטרות [ג]העולים בערכאות של עובדי כוכבים אע"פ שחותמיהם עובדי כוכבים כשירים חוץ מגיטי נשים ושחרורי עבדים [ד]ר"ש אומר אף אלו כשירין לא הוזכרו אלא בזמן שנעשו בהדיוט: **גמ'** קא פסיק ותני לא שנא מכר ל"ש מתנה בשלמא מכר מכי יהיב זוזי קמייהו הוא דקנה ושטרא ראיה בעלמא הוא דאי לא יהיב זוזי קמייהו לא הוו מרעי נפשייהו וכתבין ליה שטרא אלא מתנה במאי קא קני לאו בהאי שטרא והאי שטרא חספא בעלמא הוא אמר שמואל [ה]דינא דמלכותא דינא ואב"א [ג]תני חוץ מכגיטי נשים: רבי שמעון אומר אף אלו כשירין וכו': והא לאו בני כריתות נינהו אמר רבי זירא [ו]ירד ר' שמעון לשיטתו [ז]של רבי אלעזר דאמר עדי מסירה כרתי [ח]והאמר ר' אבא מודה ר' אלעזר במזויף מתוכו שפסול הכא במאי עסקינן

בשמות

דאי לאו דכותי חבר הוה. לא הוה האי ישראל מחתים ליה לכותי מקמיה: **אי הכי שאר שטרות נמי.** כי חתם ישראל לבסוף ניכשריה: **אלא.** על כרחיך טעמא מאי לא הוי בשאר שטרות בחזקת חבר ע"י הקדמה זו דאמרינן האי ישראל רווחא שבק למאן דקשיש מיניה שראו את העדות עם ישראל זה החתום ישראלים זקנים ממנו והכותי וכשחתם ישראל זה תחילה היה סבור שיחתים בעל השטר עמו אחד מישראל הזקנים לפיכך חתם בתחתית השטר והמלוה בא והחתים אחריו את הכותי למעלה הימנו: **הכא נמי.** בגט אשה נימא רווחא שבק: **זאת אומרת.** מתניתין דמכשר בגט ופסיל בשאר שטרות אשמעינן דעדי הגט אין חותמין אלא זה בפני זה הילכך על כרחך ישראל זה ראה את הכותי חותם למעלה והוא חתם למטה ואי לאו דחבר הוא לא אחתמיה מקמיה. אבל עדי שאר שטרות חותמין זה שלא בפני זה הילכך איכא למיחש ישראל זה חתם ראשון בתחתית השטר ושבק רווחא למאן דקשיש ולא ידע שיחתימו את הכותי למעלה הימנו: **מאי טעמא.** אמרו רבנן שלא יחתמו זה שלא בפני זה: **גזירה משום כולכם.** דתנן בפירקין דלקמן (דף סו:) אמר לעשרה כולכם כתבו גט לאשתי אחד כותב וכולם חותמין ואי לא הוו חתמי כולהו הוי פסול דבקפידא תליא דלא שויה גיטא אלא בהכי לפיכך תקנו אפילו היכא דלא אמר כולכם שיהיו כל העדים נקבלים בשעת החתימה: **תנינא כל גט שיש עליו עד כותי פסול.** ועלה קאמר חוץ מגיטי נשים: **הוה אמינא דאפילו תרי.** כשרין בגט והא דתני חד לאשמועינן חומרא דשאר שטרות דחד נמי פסול בהו קא משמע לן: **רבא אמר לעולם תרי.** כותים הוו בההוא גיטא דרבן גמליאל: **ורבן גמליאל מיפלג פליג.** ואי אמרת מעשה לסתור חסורי מיחסרא כו': **מתני' בערכאות.** מקום בית וועד דיינים קבועין שלהן: **לא הוזכרו.** בבית המדרש לפסול: **אלא בזמן שנעשו בהדיוט.** ע"י עובדי כוכבים הדיוטות שאינן דיינים ובגמרא מפרש לה: **גמ' קא פסיק ותני.** כל השטרות כשרין בחותמי עובדי כוכבים לא שנא שטרי מכר ול"ש שטרי מתנה: **בשלמא.** שטרי מכר דארעא לאו בהאי שטרא מיקניא אלא בזוזי: **מכי יהיב.** האי גברא: **זווי.** לישראל חבריה: **קמייהו.** דדיינין עובדי כוכבים: **הוא דקנה.** לארעא דקרקע נקנה בכסף או בשטר והאי שטרא ראיה בעלמא הוא שלא יאמר (לא) מכרתיה ולא קבלתי מעות ובהא מילתא אינהו מהימני: **דאי לאו דיהב זוזי קמייהו.** כיון דדיינין קבועין נינהו: **לא הוו מרעי נפשייהו.** וכתבי ליה שטרא: **אלא מתנה.** דעל ידי השטר הוא קנה אותה במסירת השטר היכי מקניא האי שטרא חספא בעלמא הוא: **דינא דמלכותא.** של עובדי כוכבים:

קאמר נמי משמע כתיבה לחודה מהניא לכולי עלמא ויש לומר דמספקא ליה להש"ס אי פליג רשב"ג אתנא קמא בכתיבה ולא אחזוק מדלא קאמר כל מלוה שכתובה או שהוחזקו בה אע"ג דאיכא למימר דמכל שכן שמעינן ליה דהא לתנא קמא כתיבה מהניא ולא חזקה אפ"ה מספקא ליה להש"ס דילמא לרבן שמעון בן גמליאל גריעא כתיבה מחזקה מדלא פירש בהדיא ולהכי לא קאמר התם אחזוק בדלא כתיבה נמי איכא בינייהו משום דכתיבה ולא אחזוק מספקא ליה אי פליג רבן שמעון בן גמליאל כדפירשנו: **אי לאו דכותי חבר הוה לא הוה מחתים ליה מקמיה.** תימה אם כן כוליה שטרא מתקיים אפומא דחד ישראל דחתים לבסוף ויש לומר דאין לחוש כיון דהאי כותי כשר מדאורייתא דגרי אמת הן: **רבא אמר לעולם תרי כו'.** ולדידיה דאחזוק בהא ולא אחזוק בהא: **חספא בעלמא הוא.** פירש בקונטרס דהוה מצי לשנויי בעדי מסירה ור' אלעזר היא אלא דשינויא דחיקא הוא דהא לעיל פרכינן עלה מדסיפא רבי שמעון בשטתו דרבי אלעזר מכלל דרישא לאו רבי אלעזר וקשה דאדרבה תירוץ דבעדי מסירה ור' אלעזר נשאר לפי המסקנא דמשני כי קתני מילתא דליתא בקדושין דאי בלא עדי מסירה וכרבי מאיר אפילו בקדושין פסלינן ערכאות מדאורייתא ואור"י דכי היכי דפסלי' בגט אף בעדי מסירה ושמות מובהקים משום דלמא אתי למיסמך עלייהו בלא עדי מסירה ישראל הכי נמי פסלינן בשטר מתנה ולא תיקנו חכמים להאמינם אלא בשטרי מלוה ומכר שהן לראיה ואין נעשה על פי עדותן שום קנין אבל שטר מתנה אין כשר לקנות בו מדאורייתא אלא א"כ יש עדים כשרים בשעת מסירה ואפילו ° אם נאמר ששטר מתנה שחתמו בו ישראל כשר לקנות בו בלא עדי מסירה היינו משום שידוע ע"י עדי חתימה שהן כשרים מן התורה שבא השטר מיד הנותן ליד המקבל וכן כשר בהודאת נותן שהוא כק' עדים אבל בשטר שחותמין בו עובדי כוכבים שאין בו לא עדי מסירה ולא עדי חתימה שכשרים להעיד ולא הודאת בע"ד לא חשוב שטר לקנות על ידו ולא הוי אלא חספא בעלמא אבל אין לומר דלהכי חשיב ליה חספא בעלמא משום דמתניתין איירי בשטר מתנה בהדי שאר שטרות דכשרים אפילו כתיבתן וחתימתן עובדי כוכבים דהשתא לא מהני עדי מסירה מידי דהא בברייתא דבסמוך כולל יחד כל השטרות דכשרים בערכאות ואפילו גיטי נשים ואפי' הכי לא מכשרינן בגיטין אלא בכתיבת ישראל ובעדי מסירה ובשאר שטרות כשר בכל ענין. ר"י: **והא** לאו בני כריתה נינהו. ה"מ למיפרך הא לאו בני עדות נינהו:

הורמין

תני חוץ מכגיטי נשים. כל שטרות שהן כגיטי נשים שעל ידי השטר הדבר נגמר דהיינו נמי שטר מתנה. וה"ה נמי דמצי לשנויי בעדי מסירה ישראל דאינהו משוי ליה שטרא אלא שינויא דחיקא הוא דשנינן לעיל ח) הכי דהא פרכינן עלה מדקתני סיפא רבי שמעון כו' ואיצטריכא ליה לשנויי שמות מובהקין איכא בינייהו ט) (אע"ג דאוקימנא לעיל בעדי מסירה ה"מ לת"ק דברייתא דניחא למנינא ופרכינן עלה והא איכא לשמה ואיכא מחובר וליכא לתרוצי אלא בהכי אבל תנא קמא דמתניתין דלא ניחא למנינא ותנא לשמה (א) לא מוקמינן ליה כרבי אלעזר דמדרבי שמעון סבר לה כר' אלעזר תנא קמא לא סבירא ליה): **כריתה.** הבדלה לשון ספר כריתות (דברים כד) דכיון דלא שייכי בתורת גטין וקדושין אין נעשין עדים בדבר דכתיב וכתב ונתן מי שישנו בנתינה ישנו בכתיבה: **ירד רבי שמעון לשטתו של רבי אלעזר.** דאמר עדי מסירת הגט הוא דכרתי כדאמר בפרק בתרא (לקמן דף פו.) אע"פ שאין עליו עדים אלא שנתנו לה בפני עדים כו' ורבי שמעון נמי בהכי מכשר שימסרנו לה בפני עדים ישראל: **מודה ר' אלעזר במזויף מתוכו.** דאע"ג דאמר ר' אלעזר גט שאין עליו עדים כשר דוקא אין עליו עדים אבל יש בו עדים פסולין פסול מדרבנן א] דילמא קאתי למימסריה באפייהו ומיסמך עלייהו:

בשמות

עין משפט נר מצוה

נט א מיי' פ"ו מהל' גירושין הלכה כד ופ"ז מהל' עבדי' הלכה ה טוש"ע אה"ע סי' קל סעי' יג וטוש"ע יו"ד סי' רסז סעי' ג:

ס ב ג מיי' פ"ו מהל' עבדים הל"ה ופכ"ז מהל' מלוה ולוה הל"א סמג עשין פב לב טוש"ע יו"ד סימן רסז סעי' מה וסעי' מו וטוש"ע חו"מ סי' סח סעי' א וטוש"ע אה"ע סי' קל סעי' יט:

סא ד מיי' פכ"ז מהל' מלוה ולוה הל"א סמג עשין צד טוש"ע חו"מ סי' סח סעי' ב וע' בכ"מ:

מוסף רש"י

העולין בערכאות של עובדי כוכבים. שנעשו השטרות ע"י ב"ד של עובד כוכבים (לעיל ט:). אף אלו. גיטי נשים, כשרין. כשחותמין עובדי כוכבים (שם). דינא דמלכותא דינא. כל מסים וארנוניות ומנהגות של משפטי מלכים שנוהגים להנהיג במלכותם, דינא הוא, שכל בני המלכות מקבלים עליהם מרצונם חוקי המלך ומשפטיו, והלכך דין גמור הוא ואין למחזיק בממון חבירו על פי חוק המלך הנהוג בעיר, משום גזל (רשב"ם ב"ב נד:). במזויף מתוכו. שחתום עליו קרוב או פסול או שלא לשמה (לעיל ד.). דדוקא גט שאין בו עדים כשר, דלעדי מסירה קפיד רחמנא, ומיהו אם חתמו שקר ולא עדים פסולים בתוך הגט, הרי הוא פסול (רשב"ם ב"ב קנ.).

תוספות רי"ד

דאי לאו דכותי חבר הוא ומחזיק בכל דקדוקי המצות לא הוה מחתם ליה ישראל מקמיה אי הכי אפי' בשאר שטרות נמי אלא מאי אית לך למימר רווחא שבק לגבי דקשיש מיניה הכי נמי רווחא שבק למאי דקשיש מיניה פי' שראו העדות עם ישראל זה החתום ישראלים זקנים ממנו והכותי וכשחתם זה ישראל תחילה היה סבור שיחתום בעל השטר א' מן הזקנים ולפיכך חתם למטה והניח לו ריוח שיחתום למעלה ממנו והמלוה בא והחתים שם את הכותי: אמר רב פפא זאת אומרת עדי הגט אין חותמין זה שלא בפני זה הילכך אין לחוש בגט רווחא שבק למאי דקשיש מיניה אלא ודאי שכותי חבר הוה וכשר אבל בשאר שטרות שחותמים זה שלא בפני זה איכא למיחש לרווחא. מ"ט אמר רב אשי גזירה משום כולכם פי' לקמן בפ' התקבל אמרי' (אמרי') לעשרה כתבו גט לאשתי א' כותב וכולן חותמין ואי בציר חד מינייהו הוי פסול בקפידא דבעל תליא דלא שויה גיטא אלא בהכי לפי' תקנו אפילו היכא דלא אמר

ולכם שיהא כולן מעשה נקבצים בשעת החתימה: הביאו וכו' מוקמה רבא דחסורי מחסרא והכי קתני ר"ג אכשיר פילו בשנים ומעשה שהביאו וכו' פי' י"ל (דרשב"ג) [דר"ג] הוה מחזיק הכותי' בחזקת כשרים והיה מכשירן אפילו ג אכולה מתניתין וי"ל דוקא בגיטין משום חומרא דא"א החזיקום לעשותן ככשרין והשתא דאמרן פ"ק דחולין לא זו משם עד שעשאום עובדי כוכבים גמורים הרי הן כעובדי כוכבים לכל דבר ופסולין בין בגיטין ק בשאר שטרות וליין נסך ולשחיטה ולכל דבר דינן כעובדי כוכבים: כל השטרות העולים בערכאות. פי' הוא קום ועוד הדיינים שלהן אע"פ שעדי השטר הם עובדי כוכבים כשרים דמהמני ולא מרעי נפשייהו חוץ מגיטי ם דלאו בני כריתות נינהו ואמרינן קפסיק ותני לא שנא שטר מכר ולא שנא שטר מתנה בשלמא מכר מכי יהיב ז קמייהו קנה ושטרא לראייה בעלמא הוא דאי לא יהיב זוזי קמייהו לא הוו מרעי נפשייהו וכתבי ליה שטרא לא מצי ליקני ליה להאי ארעא בהא שטרא האי [שטרא] חספא בעלמא הוא פי' שטר מתנה הוא שכותב שדי נקנה לך ואין שם קנין אלא בגוף השטר קונה אותה כדתנן נכסים שיש להן אחריות נקנים בכסף בשטר

תוספות רי"ד (המשך)

ובחזקה והאי שטרא חספא בעלמא הוא שלא יקרא שטר שראוי לקנות בו קרקע אלא בעדות קיימת ועדות העובדי כוכבים אינם כלום ואע"ג דקי"ל דלא מרעי נפשייהו מ"מ אינה עדות מן התורה ונהי דמהימנינן להו במלתא דלא איברו שהדי אלא לשקרי וכאילו שניהם מודים דמיא עדות (אלא) [אבל] בדבר שהקנין תלוי בעדותם שאף אם שניהם מודים לא קנה הקרקע בשטר אם אין שם עדים אותה העדות של עובדי כוכבים אינה כלום שהרי אינן ראויין להעיד אבל אם היה כתוב במתנה קנין הכי נמי נקנה שהקרקע בסודר קנאו ושטרא לראייה בעלמא והיכא דאין בו קנין אע"פ שהחזיק לאחר מכאן בקרקע אינו כלום שהחזקה מכח השטר אתיא ולא החזיק ע"מ לקנות בחזקה: אמר שמואל דינא דמלכותא דינא. פי' אע"פ שאין שטר חתימת העובדי כוכבים חשוב שטר מפני שאין כשרים להעיד מן התורה כיון שהמלך גזר שיהיו שטריהן קיימי' ויהיו נאמנים בעדותן שטר כשר הוי וקונה אף במתנה ואי בעית אימא תני חוץ מכגיטי נשים. פי' כל שטרות שהן כגיטי נשים שע"י שטר הדבר נגמר דהיינו נמי שטר מתנה: ר"ש אומר אף אלו כשרים והא לאו בני כריתה נינהו. פי' לשון ספר כריתות וכיון דלא שייכי בתורת גיטין וקידושין אין נעשים שלוחים ועדים בדבר וליכא למימר גבי איסורא דינא דמלכותא

דינא כדאמרי' גבי ממונא: א"ר זירא ירד ר"ש לשיטתו של ר' אלעזר דאמר עדי מסירה כרתי. פי' ר' אלעזר אינו חושש לעדי החתימה דהאי דכתיב וכתב לה על כתיבת הגט מיירי ולאו על חתימתו ולא בעי אלא עדים שימסרנו לאשה בפניהן כדתנן ר' אלעזר אומר אע"פ שאין עליו עדים אלא שנתנו לה בפני עדים כשרים ור"ש נמי בהכי מכשר שימסרנו לה בעדים ישראלים וק"ל דר' אלעזר מפרש האי וכתב ונתן על כתיבת הגט והכא אע"פ שחותמיהן [עובדי כוכבים קתני] שמסרו לה בפני ישראל היכי מכשר ר"ש ואומר גיטין שנכתבו בערכאות של עובדי כוכבים והכתיב וכתב ונתן וכל שאינו בנתינה אינו בכתיבה וי"ל דלא מכשר ר"ש אלא שחותמים עובדי כוכבים אבל כתיבת הגט על יד ישראל נכתב ופליג על ת"ק דפסיל חותמיהן עובדי כוכבים דסבר כר"מ דאמר עדי חתימה כרתי ולא סגי בעדי מסירה ואתא ר"ש לאכשורי חותמיהן עובדי כוכבים אבל כתיבת הגט ע"י ישראל בעינן ומקשה והא [אמר] ר' אבא מודה ר"ש במזויף מתוכו שהוא פסול פי' אע"ג דא"ר אלעזר גט שאין עליו עדים כשר דוקא אם אין עליו עדים כלל אבל יש עליו עדים פסולים פסול מדרבנן דילמא אתי למיסמך עלייהו ומסר

מסורת הש"ס

א) [לקמן פא:], ב) [לעיל ט.], ג) [ע' תוס' לקמן מד. ד"ה וכותבן], ד) [לעיל ט:], ה) ב"ק קיג. ב"ב נד: נדרים כח., ו) [לעיל ט: וש"נ], ז) ב"ב קנ., ח) [לעיל ד. סנהדרין כח.], ט) [דף ט:], י) רש"ל מ"ז.

גליון הש"ס

תוס' ד"ה חספא וכו' אם נאמר ששטר מתנה. ע' לעיל דף ט ע"א תד"ה דקיי"ל:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה תני חוץ וכו' ותנא לשמה ומחובר לא מוקמינן ליה כר"א:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] ברש"י ד"ה מודה ר' אלעזר וכו' אבל יש בו עדים פסולין פסול מדרבנן. נ"ב עיין ב"ק דף פח ע"א תוס' בד"ה והא עבד כשר לעדות וכו' ודו"ק:

בשמות מובהקין היכי דמי שמות מובהקין אמר רב פפא כגון הורמיז ואבודינא בר שיבתאי ובר קידרי ובאטי ונקים אונא אבל שמות שאין מובהקים מאי לא אי הכי אדתני סיפא לא הוזכרו אלא בזמן שנעשו בהדיוט לפלוג וליתני בדידה בד"א בשמות מובהקין אבל שמות שאין מובהקין לא הכי נמי קאמר בד"א בשמות מובהקין אבל בשמות שאין מובהקין נעשה כמי שנעשו בהדיוט ופסולין ואיבעית אימא סיפא אתאן לגיטי ממון והכי קאמר לא הוזכרו גיטי ממון דפסולים אלא בזמן שנעשו בהדיוט תניא (א)אמר ר' אלעזר בר' יוסי כך אמר ר"ש לחכמים בצידן לא נחלקו ר"ע וחכמים על כל השטרות העולין בערכאות של עובדי כוכבי' שאע"פ שחותמיהן עובדי כוכבים כשרים ואפי' גיטי נשים ושחרורי עבדים לא נחלקו אלא בזמן שנעשו בהדיוט שר"ע מכשיר וחכמים פוסלים חוץ מגיטי נשים ושחרורי עבדים רשב"ג אומר אף אלו כשירין במקום שאין ישראל חותמין אבל במקום שישראל חותמין לא מקום שאין ישראל חותמין נמי ליגזור אטו מקום שישראל חותמין שמא בשמא מחליף אתרא באתרא לא מחליף רבינא סבר לאכשורי בכנופיאתה דארמאי א"ל רפרם [א]ערכאות תנן אמר רבא [ב]האי שטרא פרסאה דמסריה ניהליה באפי סהדי ישראל מגבינן ביה מבני חרי (ג)והא לא ידעי [ג]למיקרא בדידעי והא בעינא כתב שאינו יכול לזייף וליכא בדאפיצן (ג)והא בעינא צריך שיחזור מענינו של שטר בשיטה אחרונה וליכא בדמהדר א"ה ממשעבדי נמי לית ליה קלא בעא מיניה ריש לקיש מר' יוחנן

עדים

בשמות מובהקין. דעובדי כוכבים דלא שכיחי ישראל דמסקי בהנהו שמהתן דתו לא אתי למיסמך עלייהו דמידע ידיע דעובדי כוכבים הם: **הורמיז ואבודינא בר שיבתאי ובר קידרי בטי ונקים אונא.** כולם שמות דייני עובדי כוכבים הם: **ליפלוג בדידה.** בערכאות גופייהו: **אבל שמות שאינן מובהקין.** נעשו כשאר שטרות של מכר שנעשו בהדיוטות בלא ערכאות דהנהו ודאי פסילי דלא קפדי אאורועי נפשייהו וחתמי שיקרא. ועל כרחיך האי נעשו בהדיוט אשאר שטרות קאמר העומדים לראיה דהתם איכא לפלוגי בין הדיוט לערכאות דאילו בגט אשה לענין כריתות הדיוט וערכאות שוין. והכי קאמר לא הוזכרו גיטי אשה ליפסל אלא בשמות שאין מובהקין דנעשו כשאר שטרות הנעשים בהדיוט: **ואיבעית אימא סיפא.** לא הוזכרו דקתני: **אתאן לגיטי ממון.** ורבנן קאמרי ליה ואריישא קאי כל השטרות של ממון העולין בערכאות של עובדי כוכבים כשירין כגון שטרי מכר וכדפרישית טעמא לעיל(ד) דוזי קנו ליה ושטרא לסהדותא בעלמא ואי לא דיהיב זוזי קמייהו לא הוו מרעי נפשייהו למיכתב שטרא ולא הוזכרו ליפסל אלא בזמן שנעשו בהדיוט דלא קפדי אאורועי נפשייהו: **אר"ש לחכמים.** סמך לדבריו דאף אלו כשרים: **לא נחלקו ר' עקיבא וחכמים.** שהן דור שהיה לפנינו: **על שטרות העולים כו'.** שהן כשרין ואפילו גיטי נשים ושחרורי עבדים: **חוץ מגיטי נשים** ל"ג ברישא דמילתיה דר' שמעון בתוספתא אלא בסיפא דמילתייהו דרבנן גרס לה וה"ג **לא נחלקו אלא בזמן שנעשו בהדיוט שרבי עקיבא מכשיר וחכמים פוסלים חוץ מגיטי נשים ושחרורי עבדים.** דכיון שנעשו בהדיוט שטרי מכר דקיימי לראיה ועליהן דסהדי עובדי כוכבים סמכינן פסול דאימר שיקרא חתום אבל גיטי נשים לאו עליהם סמכינן אלא אעדי מסירה ובשמות מובהקין קיימי: **רבן שמעון בן גמליאל אומר אף אלו.** גיטי נשים: **כשרים במקום שאין ישראל חותמין.** כלומר אף אלו גיטי נשים שאתם מכשירין אימתי הן כשרים במקום שאין ישראל חותמין בעיר שאין העובדי כוכבים מניחין את ישראל לחתום דכיון שאין ישראל חותמין באותה העיר הכל יודעין שהם עובדי כוכבים ואין סומכין עליהם ומסר ליה ניהליה בעדים ישראל: **אבל במקום שישראל חותמין.** אע"פ שהשמות הללו מובהקין דעובדי כוכבים הן פסולין דאי מכשרת בהני אתי לאכשורי בשמות שאין מובהקין: **לגזור מקום שאין ישראל חותמין.** כי היכי דגזר שמות מובהקין אטו שמות שאין מובהקין: **סבר לאכשורי.** שאר שטרות: **בכינופיא דארמאי.** שאין ערכאות: **שטרא פרסאה.** שעשאוהו בלשון פרסי וחתמו פרסיים הדיוטות עליו: **והא לא ידעי.** העדים שמסרו בפניהם: **למיקרי.** ולא ידעי מאי ניהו והיכי מסהדי לאחר זמן עלה דמילתא: **שאינו יכול לזייף.** שיהא הקלף מתוקן בעפצים בשעת עיבודו שעושים אותו שחור ושוב אין אדם עושה בה מחק וחוזר וכותב עליו מפני שהוא ניכר. וקלפי פרסיים אינם מעובדים בעפצין שקורין גל"ש ואדם יכול למחוק כתבו ומניח חתימת העדים וכותב למעלה ממון הרבה: **מעניינו של שטר בשיטה אחרונה.** כדאמרי' בגט פשוט (ב"ב דף קסא:) וקנינא מן פלוני אכל מה דכתוב ומפורש לעיל: **בדמהדר.** שמוחזר בשיטה אחרונה: **לית ליה קלא.** לפי שאין חותמין ישראל. דסהדי דחתימי אשטרא אינון מפקי לקלא ולפיכך אין הלוקח נפסד דאמר ליה לא הוה ידענא דמשתעבד לך ובפ"ב (לקמן דף יט:) אמרי' דאי חתימי עליה ישראל טריף ממשעבדי:

עדים

הורמין. בנו"ן גר"ת דלא מסקי ישראל הכי דהורמין הוא שם שטן ושד אבל הורמיז בזיי"ן הוא לשבח בפ' אחד דיני ממונות (סנהדרין דף לט.) מפלגא דידך ולעיל דהורמיז ולתחת דהורמין הראשון בזיי"ן והשני בנו"ן ורש"י גריס תרוייהו בזיי"ן אלא שבשני גריס דאהורמיז ואיפרא הורמיז (ב"ב דף ח.) מפרש ר"ת חן מאת המקום דאיפרא לשון חן כמו אפריון נמטייה כו' (ב"מ דף קיט. ושם) ולא כרש"י דפירש בפרק שני דנדה (דף כ:) דיופי של שדים היו להם(ה): **אבודיינא.** הכל שם אחד דאבו שם ישראל בהשוכר את הפועלים (ב"מ דף נג:(ו)) אבו אפקיד כיתנא בי רוניא: **שבתאי.** גרסי' דשבתי שם ישראל הוא בכמה מקומות אבל שבתאי הוא רוח רעה כדאמר בפרק כל הבשר (חולין דף קז:(ז)): **בטאי.** גרסינן דבטי שם ישראל כדאמר בקידושין (דף ע:) בטי ברמות רוחיה לא קביל גיטא דחירותא שהיה עבד והיה מחזיק עצמו כישראל: **לפלוג** וליתני בדידה. ואם תאמר אדרבה תיקשי ליה גופא דמתני' למה פסלו בהדיוט כיון דאיכא עדי מסירה ושמות מובהקין וי"ל דגזרינן בהדיוט גיטי נשים אטו שאר שטרות דפסלי בהדיוט אף בעדי מסירה דלמא אתי להכשיר בלא עדי מסירה כמו בערכאות אע"ג דבסמוך אפילו רבנן דפסלי שאר שטרות בהדיוט בעדי מסירה מכשירין בגיטי נשים ולא גזרינן אטו שטרות מ"מ לא היה יכול הגמרא לעשות קושיא מזה דילמא תנא דמתניתין גזר: **נעשה** כמי שנעשו בהדיוט ופסולים. פירוש בשאר שטרות שנעשו בהדיוט דפסילי אפי' בשמות מובהקין ועדי מסירה שלא יבא להכשיר בלא עדי מסירה כמו בערכאות דאי חזו שום הכשר בהדיוט אפילו בעדי מסירה יבא לטעות ולומר דאין חילוק בין ערכאות להדיוט וכשר בכל מקום בלא עדי מסירה: **לא** נחלקו ר"ע וחכמים על כל השטרות כו'. פירוש כל השטרות העולים בערכאות אע"פ שחותמיהן עובדי כוכבים כשרים האי כי דיניה והאי כי דיניה שאר שטרות בכל ענין גיטי נשים ושחרורי עבדים בעדי מסירה ושמות מובהקין לא נחלקו אלא בזמן שנעשו בהדיוט פירוש בשמות מובהקין ובעדי מסירה דר' עקיבא מכשיר ולא גזר שיבא להכשיר אף בלא עדי מסירה אטו ערכאות וחכמים פוסלין בשאר שטרות דגזרינן חוץ מגיטי נשים דבשאר שטרות דכשירין בערכאות בלא עדי מסירה איכא למיגזר אבל גיטי נשים אפי' בערכאות לא מתכשרי אלא בעדי מסירה ליכא למיגזר מידי רשב"ג אומר אף אלו כשירין כו' כלומר אף גיטי נשים אין כשירין אלא במקום שאין ישראל חותמין פירוש שאין מניחין ישראל לחתום דלא יבא לטעות לומר שהן ישראל ופריך מקום שאין ישראל חותמין נמי ליגזור פירוש כיון דבמקום שישראל חותמין גזרת שמות מובהקין אטו שמות שאין מובהקין אם כן מקום שאין ישראל חותמין נמי ליגזור אטו מקום שחותמין אע"פ דהוי כעין גזירה לגזירה מ"מ מיסתבר למקשה כיון דחיישינן כולי האי להא נמי הוה לן למיחש כן נראה לר"י לפרש שיטה זו: **רשב"ג** אומר כו'. משמע הכא דסבר כרבי אלעזר דאמר עדי מסירה כרתי והק' ה"ר אפרים דבפרק גט פשוט (ב"ב ד' קסט:) גבי הבא לידון בשטר ובחזקה משמע דסבירא ליה דעדי חתימה כרתי ואור"י דדוקא בגיטין סבר כרבי אלעזר ולא בשאר שטרות כההוא אמוראי דפרק בתרא (לקמן דף פו:): **והא** בעינן כתב שאינו יכול לזייף. לר' אלעזר פריך דאמר בפ"ב (לקמן דף כג:) דלא הכשיר ר' אלעזר דבר שיכול להזדייף אלא בגיטין דוקא ולא בשאר שטרות: **בדאפיצן.** משמע דבלא אפיצא יכול להזדייף וא"ת והיאך אנו כותבין בקלפים שלנו דלא אפיצן(ח) (שטרות) וספר תורה תפילין ומזוזות ודיפתרא פסול בכולהו כדמוכח בכמה דוכתי ואור"ת דעיבוד סיד שלנו כעיבוד עפצים שלהם דהא קלפים שלנו אין יכולין להזדייף ועוד דבהקומץ רבה (מנחות לא:) גבי ס"ת קאמר הא דאפיצן הא דלא אפיצן הרי שכותבין ס"ת בדלא אפיצן והיינו כעיבוד שלנו(ט):

עדים

מסורת הש"ס

א) [תוספתא פ"א ע"ש], ב) [לקמן יט:], ג) [שם], ד) [דף י: ד"ה הוא דקנה], ה) [וע"ע תוס' ב"ב ח. ד"ה איפרא], ו) [שם איתא איבו], ז) [שם וכן ביומא עז: איתא משום שיבתא ע"ש בתו' ד"ה שיבתא], ח) מ"ד מ"ז, ט) [וע"ע תוס' שבת עט: ד"ה קלף],

◆

לעזי רש"י

גל"ש [גלי"ש]. עפץ בלוט.

◆

תוספות רי"ד

ליה לגיטא קמייהו ומהדר הכא במאי עסקינן בשמות מובהקים פי' שמות ידועים שהם של עובדי כוכבים דלא שכיחי ישראל דמסקי בהני שמהתא דתו לא אתי למיסמך עלייהו ומידע ידע דעובדי כוכבים נינהו: אבל שמות שאינן מובהקין לא. אדתני לא הוזכרו אלא בזמן שנעשו בהדיוט לפלוג בדידה וליתני בד"א בשמות מובהקין אבל בשמות שאין מובהקין נעשו כמו שנעשו בהדיוט ופסולין ואי ק' כיון דסופרי ישראל כתבו ובעדי מסירה של ישראל מסרו מ"ש הדיוטות מערכאות של עובדי כוכבים י"ל משום גט מעושה הוא דתנן בשלהי מסכתין גט מעושה בעובדי כוכבים פסול בעובדי כוכבים כשר והעובדי כוכבים חובטים אותו ואומר' לו עשה מה שישראל אומר לך הילך בערכאות של עובדי כוכבים דלא חשידי לקבל שוחדא ולא עבדי אלא דינא ולא מעשי אגיטא בלא דייני הדין שידונו חכמי ישראל כשרים וליכא למיחש לגט מעושה אבל הדיוטות דחשידי לקבל שוחדא ועבדי שלא כדינא וכופים לגרש בלא הסכמת חכמי ישראל פסול דלמא מעושה הוא ומשום גזירה זו הן פסולין כל גיטין הנעשין בפניהן איבעי' תימא סיפא אתאן לגיטי ממון. והכי קאמר לא החכרו גיטי ממון דפסולין אלא בזמן שנעשו בהדיוט פי' דמקבלי שוחדא ומשהדי שקרא ולאו ר"ש קאמר אלא ארישא קאי ות"ק קא"ל דדוקא השטרות העולים בערכאות של עובדי כוכבים כשרים אבל לפני הדיוטות של עובדי כוכבים פסול וכיון דאוקימן ר"ש כר' אלעזר הלכתא כוותיה דהא קי"ל כר' אלעזר בגיטין:

עין משפט נר מצוה

סב א מיי' פכ"ז מהל' מלוה ולוה הלכה א

[ב] סמג עשין לד טוש"ע חו"מ סי' סח סעי' א:

סג ב מיי' שם טוש"ע שם סעי' ב:

ג [מיי' פכ"ד מהל' מלוה ולוה הלכה ה]:

◆

תוספות רי"ד (המשך)

רבינא סבר לאכשורי שטרא בכנופיא דארמאי א"ל רפרם ערכאות תנן דלא מרעי נפשייהו. אמר רבא האי שטרא פרסאה דמסריה ביה לוה באפי סהדי מגבינן ביה מבני חרי פי' כתוב היה בלשון פרס וחתום בעדים פרסיים ומסרו הלוה למלוה בפני עדי ישראל כיון דאיכא עדי מסירה מגבינן ביה למלוה מבני חרי דלוה ולא ממשעבדי והא לא ידעי למיקרי פי' עדי מסירה ומה יעידו בדידעי: והא בעינא כתב שאינו יכול להזדייף וליכא בדעפיץ: והא בעינא שיחזור מעניינו של שטר בשיטה אחרונה בדמהדר אי הכי אפילו ממשעבדי נמי לית ליה קלא פי' שעדים החתומים על השטר מפקי ליה לקלא ואיבעי להו ללקוחות לאיזדהורי אבל הכא דלית ליה קלא לא ידעי לאיזדהורי ומש"ה לא גבי ממשעבדי ואי חתמי ביה ישראל אמרינן לקמן דגבי ממשעבדי ואי ק' כיון דידעי עדי מסירה הרי הודה לפניהם ובלא האי שטרא נמי גבי בפני עדים. תשובה הני מילי מלוה על פה ואי טעי' למחר וליומא אוחרא פרעתיך נאמן אבל עכשיו כל זמן שהשטר בידו אינו נאמן לומר פרעתי ואע"פ שאינו גובה אלא מבני חרי אינו נאמן לומר פרעתיך משום דאף א) שטרך בידי מאי בעי ומכאן סיוע למה שכתבתי בגט פשוט גבי הוציא עליו כתב ידו שהוא חייב לו גובה מנכסים בני חורין דאי טעין ואמר פרעתיך דלא מהימן משום דאף ב) שטרך בידי מאי בעי ודלא כר"י ז"ל דאמר התם כיון דמלוה על פה אי טעין ואמר פרעתי נאמן והא הכא דאע"ג דלא גבי אלא מבני חרי אינו נאמן לומר פרעתיך תניא גיטין הבאין ממדינת הים ועדים חתומים עליהן אע"פ ששמותיהן כשמות עובדי כוכבים כשרים שרוב ישראל שבחו"ל שמותיהן כשמות עובדי כוכבים:

א) נראה דצ"ל דאף בשטר מה דאיט גובה ממשעבדי יכול לטעון שטרך בידי כו'.

ב) דאף בשטר מה יכול לטעון שטרך וכו'.